

prof. PhDr. Silvia Miháliková, PhD
Sociologický ústav SAV

Oponentský posudok habilitačnej práce

PhDr. Jaroslav Mihálik, PhD.: Politická participácia. Dimenzie a empirická typológia mládežníckeho aktivizmu na Slovensku.

Téma habilitačnej práce naznačuje, že autor sa rozhodol spracovať nezvyčajne rozsiahlu a široko koncipovanú problematiku, ktorej sa možno venovať z rôznych uhlov pohľadu. Predložená práca je dôkazom, že jej autor nielen reflektuje rozsah danej problematiky, ale zároveň sa orientuje v širokom spektre teoretických a metodologických prístupov jej skúmania. Teoretické koncepcie demokracie, jej rôznych foriem a podôb spolu s procesmi participácie v demokratickom procese sú v súčasnosti aktuálne tak v rámci akademického diskurzu, ako aj reálnej politiky. Preto je nevyhnutné zvoliť si taký výkladový rámec a štruktúru práce, ktoré nedovolia zablúdiť v spleti rôznych prístupov a prispievajú k čo najpresnejšiemu stanoveniu cieľa a metód jeho naplnenia.

Vzhľadom na skutočnosť, že habilitačná práca vychádza prioritne z postupov a empirického zisťovania uskutočneného v rámci európskeho projektu MYPLACE, dá sa predpokladať, že metodológia výskumu bola výsledkom vzájomnej konzultácie odborníkov zo zúčastnených krajín v danej oblasti. Jednotlivé národné tímy postupovali podľa zvolenej metodológie výskumu, avšak, ako uvádza autor, slovenský tím upravil znenie niektorých otázok v dotazníku, resp. preformuloval niektoré otázky, čo spôsobilo, že ...“došlo k výraznej odchýlke od pôvodne navrhnutého a prijatého plánu rozhovorov...”(s.49). Keďže terénnu časť výskumu zabezpečila renomovaná výskumná agentúra, možno predpokladať zabezpečenie eliminácie negatívneho vplyvu nejednoznačného prekladu otázok do slovenčiny ako aj formulovania dotazníka, ktoré by komplikovali medzinárodnú komparatívnu hodnotu získaných dát.

Obsah, štruktúra a spracovanie práce

Práca profituje zo stanovenej štruktúry, ktorá sa pravdepodobne precizovala paralelne so sumarizáciou naštudovaných zdrojov. Pozitívom habilitačnej práce je logická stránka jej vnútornej štruktúry, ktorá umožňuje prepojenie teoretickej argumentácie s poukázaním na jej praktickú aplikáciu, čo však autor plne nevyužil. Autor si prostredníctvom čiastkových záverov vytvoril priestor pre celkové zhrnutie študovaného problému.

Úvodné vymedzenie explanačného rámca práce ako pokusu o akademický príspevok ku skúmaniu a interpretácii súčasnej politickej a občianskej motivácie mladých ľudí ako aj zhodnotenie ich vzťahu ku kolektívnej pamäti a politickému dedičstvu minulosti je však značne neurčité a neumožňuje v práci identifikovať konzistentnú líniu analýzy. Napriek deklarovanej snahe autora o akademickú reflexiu participačných aspektov

demokracie v živote mládeže, v autorskom texte sa veľmi jasne odráža jeho normatívna, edukatívna orientácia (napr. formulácie o tom, čím by sa mali mladí Európania zaoberať, čo je povinnosťou mládežníckych organizácií a hnutí napr. hneď v úvode na str.8). Cieľom habilitačnej práce (str. 10, 49) „je analyzovať kontext, metódy a empirické údaje spolu s kľúčovými zisteniami vo vzťahu k prenosu kolektívnej pamäte na súčasnú generáciu mladých ľudí a ako tieň populizmu a totalitarizmu 20.storočia formujú súčasné politické aktivity mladých ľudí na Slovensku.“ Takéto široké vymedzenie výskumných cieľov implikuje celý rad výskumných otázok, na ktoré v rozsahu habilitačnej práce nebolo možné odpovedať a niektoré odpovede ostali len v rovine perspektívneho spracovania.

Celková úroveň habilitačnej práce práce

Celkovú úroveň habilitačnej práce hodnotím pozitívne a mám nasledujúce otázky:

- Posudzovaná práca je dôkazom, že autor sa relatívne dobre orientuje v širokom spektre teoretických a metodologických prístupov k štúdiu občianskej a politickej participácie. Formuluje podstatu odlišných konceptuálnych východísk jednotlivých vedeckých škôl, sumarizuje súčasný i minulý akademický diskurz a nerobí mu problém ani prechod do roviny aplikácie teoretických východísk do praktickej politiky. Pasáže textu týkajúce sa situácie na Slovensku, teda najmä mládežníckeho aktivizmu v podmienkach skúmaných miest (Trnava a Rimavská Sobota) potvrdzujú dobré poznanie problematiky, “insiderský” pohľad na tematizáciu expertného, inštitucionálneho, verejného i politického diskurzu. Nedá mi však nespýtať sa: do akej miery a ktoré zistenia, ku ktorým autor dospel v rámci spracovania svojej témy, resp. ktorými sa zaoberal slovenský výskumný tím možno považovať za neočakávané, prekvapujúce či inovatívne? Na dotazníkovom výskume participovalo 14 krajín, uskutočnilo sa pilotné overovanie otázok, organizovali sa fokusové skupiny a uskutočnil sa relatívne vysoký počet rozhovorov face-to-face, spracovaním ktorých sa utvorila mimoriadne cenná databáza empirických údajov. Má slovenský výskumný tím k dispozícii kompletný integrovaný dátový súbor, alebo aspoň integrované dáta niektorých vybraných krajín, ktoré sú podmienkou spracovania komparatívnych analýz a štúdií?
- Autor venuje adekvátnu pozornosť empirickej časti práce, identifikácii použitých metód pri spracovaní habilitácie, vypracoval celý rad vlastných tabuľkových spracovaní zistených súvislostí. Veľmi precízne uvádza všetky informácie týkajúce sa výberu vzorky, postupu pri tvorbe klastrovej typológie mládežníckeho aktivizmu v skúmaných lokalitách na Slovensku, ťažkosti pri získavaní respondentov na hĺbkové rozhovory atď. V tejto časti vzbudzuje habilitačná práca dojem, že ide o pramennú publikáciu z výskumu bez snahy o hlbšiu kontextuálnu analýzu skúmanej problematiky.

- Autor v 5. časti habilitácie nazvanej „Empirická typológia mládežníckeho aktivizmu na Slovensku“ (s. 75-92) rozlišuje medzi ´kauzálne orientovaným aktivizmom´, ´aktivizmom orientovaným na kampan´ a ´občianskou angažovanosťou´, pričom sa dostáva aj k otázke ´efektívnosti´ politických aktivít mládeže v skúmaných mestách. Mohol by autor bližšie vysvetliť, čo sa vo výskume rozumelo pod efektívnosťou politických aktivít? Aké indikátory umožnili určovať mieru efektívnosti politických aktivít?
- V habilitačnej práci by som ocenila, keby autor ako prílohu zaradil dotazník medzinárodného výskumu MYPLACE alebo aspoň link na webstránku, kde ho možno nájsť spolu so základnými guidelines hĺbkových rozhovorov. Rovnako predpokladám, že na webovom sídle sú k dispozícii aj dátové súbory krajín tvoriacich výskumné konzorcium projektu.
- Práca je napísaná živým, kultivovaným jazykom. Tak ako sa bežne stáva, autor sa nevyhol niektorým stylistickým nedostatkom a nejasným formuláciám – keďže je sám ponorený do problematiky, neuvedomuje si, že nie všetky použité tvrdenia a argumenty sú jasné aj čitateľovi. Zoznam použitej domácej a zahraničnej literatúry, dokumentov, ako i precízne narábanie so všetkými prameňmi a zdrojmi svedčia o zodpovednom prístupe k téme.

Posudzovaná práca vyhovuje kritériám kladeným na habilitačnú prácu, a preto navrhujem, aby jej autorovi bola po úspešnej obhajobe udelená *vedecko-pedagogická hodnosť „docent“ v študijnom odbore*

3.1.7. Verejná politika a verejná správa

2. marca 2018